

444.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WOJSKOWYCH**

z dnia 2 lipca 1930 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Pracy i Opieki Społecznej, Sprawiedliwości, Rolnictwa, Przemysłu i Handlu, Robót Publicznych oraz Poczty i Telegrafów w sprawie wykonania ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. o osobistych świadczeniach wojennych.

Na podstawie art. 10, 12, 13 i 21 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. o osobistych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 401) zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 456), której jednolity tekst zawiera obwieszczenie z dnia 9 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 138) zarządza się co następuje:

Do art. 3.

§ 1. Powiatowa władza administracji ogólnej podaje do publicznej wiadomości:

- a) powstanie obowiązku osobistych świadczeń wojennych z mocy samego prawa (art. 3 ust. pierwszy) lub też z mocy rozporządzenia Rady Ministrów (art. 3 ust. drugi) przy wskazaniu dnia, od którego ten obowiązek wchodzi w życie;
- b) ustanie obowiązku osobistych świadczeń wojennych (art. 3 ust. trzeci) przy wskazaniu dnia, od którego obowiązek ten gaśnie.

Podanie do publicznej wiadomości następuje w drodze obwieszczeń, które należy rozplakutować w siedzibie powiatowych władz administracji ogólnej, oraz o ile możliwości również w siedzibie urzędów gminnych, względnie magistratów. Poza to podanie do publicznej wiadomości powstania obowiązku osobistych świadczeń wojennych może nastąpić przez ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

W obwieszczeniu oraz ogłoszeniu, wymienionem w ustępie poprzednim, należy wskazać na rygory karne z powodu niedopełnienia obowiązku osobistych świadczeń wojennych, jak również na przepis art. 17 o poddaniu osób powołanych do osobistych świadczeń wojennych wojskowej władzy dyscyplinarnej w czasie trwania świadczenia.

§ 2. W wypadku wprowadzenia obowiązku osobistych świadczeń wojennych w drodze rozporządzenia Rady Ministrów (art. 3 ustęp drugi) podanie do wiadomości obowiązku tych świadczeń może na wniosek Ministra Spraw Wojskowych nastąpić w inny sposób niż określony w § 1.

§ 3. Rozporządzenia Naczelnego Wodza, dotyczące ustania i w razie potrzeby przywrócenia obowiązku osobistych świadczeń wojennych, na obszarze objętym stanem wojennym, będą ogłaszane w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza, przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej.

spolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54).

Rozporządzenia te będą ponadto obwieszczane w sposób przewidziany dla rozporządzeń Naczelnego Wodza.

Do art. 4.

§ 4. Za powołanych do składu siły zbrojnej Państwa uważa się osoby:

- a) powołane do czynnej służby wojskowej;
- b) powołane do służby pomocniczej (art. 46 — 48 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym)

a to od dnia, na który zostały powołane.

Do art. 5.

§ 5. Osoby, wymienione w art. 5, są wolne od obowiązku osobistych świadczeń wojennych z mocy samego prawa.

Wykazanie tego zwolnienia następuje:

- a) co do kobiet ciężarnych i karmiących, oraz co do osób chorych i fizycznie ułomnych (art. 5 lit. a) na podstawie świadectwa lekarza urzędowego (cywilnego lub wojskowego), a w braku takiego lekarza w miejscu pobytu tych osób, innego świadectwa lekarskiego;
- b) co do posłów sejmowych i senatorów (art. 5 lit. d) — na podstawie legitymacji poselskiej, wystawionej przez biuro Sejmu, lub legitymacji senatorskiej, wystawionej przez biuro Senatu;
- c) co do osób wymienionych w art. 5 lit. b, c, e, f, na podstawie zaświadczenia ich władz przełożonych lub właściwej instytucji, że co do nich zachodzą warunki z art. 5. Zaświadczenia o zwolnieniu z powodów przewidzianych w art. 5 lit e) mogą być uwzględnione jako wystarczający dowód zwolnienia od obowiązku osobistych świadczeń wojennych tylko wówczas, jeżeli dotyczą tych kategorii osób wymienionych w art. 5 lit. e), co do których zwolnienia nastąpiło porozumienie właściwych ministrów z Ministrem Spraw Wojskowych, albo gdy chodzi o obszar wojenny — z Naczelnym Wodzem.

Minister Spraw Wewnętrznych podaje do wiadomości powiatowych władz administracji ogólnej, którzy cudzoziemcy w myśl art. 5 lit. g) są zwolnieni od obowiązku osobistych świadczeń wojennych. Wydane na tej podstawie przez powiatowe władze administracji ogólnej zaświadczenia są dowodem zwolnienia cudzoziemców w myśl art. 5 lit. g) od obowiązku osobistych świadczeń wojennych.

Do art. 7.

§ 6. Obowiązek stawienia się do świadczeń z inwentarzem pociągowym nie obejmuje następującego inwentarza:

- a) koni, stanowiących własność prywatną, a przeznaczonych do przewożenia poczty, na podstawie umowy zawartej z zarządem pocztowym, jeżeli istnienie takiej umowy

stwierdzono dokumentem pisemnym, potwierdzonym przez właściwą dyrekcję poczt i telegrafów;

- b) koni, stanowiących własność prywatną, przeznaczonych do budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów, jeżeli okoliczność powyższa stwierdzoną zostanie przez powiatową władzę administracji ogólnej wydaniem odpowiedniego poświadczenia. Poświadczenie to zastąpione być może przez nakaz wydany na podstawie art. 6 i 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 października 1927 r. o dostarczaniu środków przewozowych dla wykonywania budowy i utrzymania dróg publicznych i mostów (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 846);
- c) ogierów i klaczy krwi angielskiej, oraz ogierów i klaczy innych ras fizjologicznie czystego pochodzenia, o ile okoliczności te zostaną stwierdzone zaświadczeniem wystawionem przez Ministerstwo Rolnictwa o wpisaniu konia do polskiej księgi stadnej koni pełnej krwi angielskiej, polskiej księgi stadnej koni wysokiej pół-krewi angielskiej, lub polskiej księgi stadnej koni arabskich;
- d) klaczy zarodowych, o ile okoliczność ta zostanie stwierdzona świadectwem zarejestrowania, wystawionem przez organizacje społeczno-rolnicze lub izby rolnicze, wymienione w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa z dnia 9 października 1926 r. w sprawie rejestracji klaczy zarodowych (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 608);
- e) ogierów licencjonowanych, o ile okoliczność ta zostanie stwierdzoną świadectwem uznania, wystawionem stosownie do rozporządzenia Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 10 lipca 1925 r. o wykonywaniu nadzoru państwowego nad ogierami (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 511);
- f) klaczy wysokoźrebnych i klaczy ze źrebiętami w wieku do 3 miesięcy, o ile okoliczności te zostaną stwierdzone zaświadczeniem właściwego urzędu gminnego względnie magistratu;
- g) zwierząt pracujących w kopalniach stale pod ziemią, o ile okoliczność ta zostanie stwierdzoną zaświadczeniem właściwego okręgowego urzędu górniczego.

Do art. 8.

§ 7. Decyzja do jakich robót należy użyć powołanego do osobistych świadczeń wojennych należy do władzy wojskowej, która przy wyznaczaniu robót powołanym do osobistych świadczeń wojennych będzie miała na względzie wiek i płeć powołanych, ich uzdolnienia fizyczne i umysłowe, tudzież zatrudnienia wykonywane zwyczajnie w czasie przed powołaniem.

Do art. 9.

§ 8. Władze wojskowe (§ 9) zgłaszają zapotrzebowania osobistych świadczeń wojennych do powiatowej władzy administracji ogólnej, — na obsza-

rze zaś objętym stanem wojennym do tych władz administracji cywilnej, lub władz wojskowych, które wskaże Naczelny Wódz w rozporządzeniu wydanym w myśl art. 11 ustęp trzeci rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54).

§ 9. Zapotrzebowanie osobistych świadczeń wojennych zgłaszają:

- a) na obszarze nieobjętym stanem wojennym — komendanci garnizonów, a poza obszarem garnizonów — dowódcy (kierownicy) przejeściowo w danej miejscowości przebywających oddziałów i zakładów wojennych;
- b) na obszarze objętym stanem wojennym — ci dowódcy (komendanci, kierownicy), których wskaże Naczelny Wódz w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 11 ustęp trzeci rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16-go stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54).

§ 10. Powołanie do osobistych świadczeń wojennych skuteczniają:

- a) powiatowe władze administracji ogólnej — w miejscowościach będących siedzibą tych władz;
- b) urzędy gminne, względnie magistraty — w innych miejscowościach.

Na obszarze objętym stanem wojennym powołanie do osobistych świadczeń wojennych skutecznia Naczelny Wódz, który to uprawnienie może przekazać władzom administracji cywilnej lub wojskowej.

W miejscowościach położonych na obszarze operacyjnym, w których nie urzędują ani władze administracji cywilnej, względnie samorządowej, ani też władze administracji wojskowej, powołanie do osobistych świadczeń wojennych skuteczniają bezpośrednio dowódcy (kierownicy) poszczególnych oddziałów i zakładów wojskowych.

§ 11. Powołanie do osobistych świadczeń wojennych powinno z reguły być indywidualnym i pisemnym.

W wypadkach niecierpiących zwłoki może być ono ogólnem (pisemnym lub ustnym), skutecznionem w sposób odpowiadający okolicznościom.

§ 12. Przy zgłaszaniu zapotrzebowań i powoływaniu do osobistych świadczeń wojennych należy, o ile możliwości, kierować się zasadą równomiernego obciążenia ludności świadczeniami.

§ 13. Oddziały i zakłady wojskowe nie znajdujące się pod bezpośredniem dowództwem oficera, nie mogą ani zgłaszać zapotrzebowań, ani powoływać do osobistych świadczeń wojennych osób płci żeńskiej.

Do art. 10.

§ 14. W wypadkach, w których powołanie do osobistych świadczeń wojennych może spowodować zagrożenie bytu rodziny, gospodarstwa, rękodzieła, przemysłu lub handlu (art. 10) jak również w wypadkach przewidzianych w art. 5 i 6, władzami właści-

wemi dla udzielenia zwolnień od obowiązku osobistych świadczeń wojennych, są powiatowe władze administracji ogólnej, które decyzje swe w tym względzie wydają w porozumieniu z władzą wojskową, zgłaszającą zapotrzebowanie osobistych świadczeń wojennych.

Na obszarze objętym stanem wojennym, jeżeli powołanie do osobistych świadczeń wojennych nastąpiło przez władzę wojskową — jest ta władza zarazem uprawnioną do udzielenia zwolnienia.

§ 15. Od decyzji powiatowej władzy administracji ogólnej odmawiającej zwolnienia od obowiązku osobistych świadczeń wojennych, służy odwołanie do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, która załatwia to odwołanie w porozumieniu z terytorjalnie właściwym dowódcą okręgu korpusu.

Tok instancyj władz wojskowych na obszarze objętym stanem wojennym, o ile władze wojskowe są uprawnione do powoływania do osobistych świadczeń wojennych (§ 10 ust. 2 i 3) oraz do udzielania zwolnień (§ 14 ust. 2) określi Naczelny Wódz w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 10 i ustępu trzeciego art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54).

Do art. 11.

§ 16. Władza powołująca do osobistych świadczeń wojennych (§ 10), wyznaczając powołanemu termin do stawienia się, powinna oznaczyć go tak, by powołanemu pozostawić odpowiedni termin dla załatwienia spraw osobistych.

Przy określeniu tego terminu należy mieć na względzie stosunki rodzinne i majątkowe powołanego, przypuszczalny przeciąg czasu świadczenia, rodzaj czynności, miejsce wykonania świadczenia, jak również, czy zapotrzebowanie osobistych świadczeń wojennych dotyczy nagłego wykonania świadczenia, czy też nie.

Do art. 12 i 13.

§ 17. Każdy rodzaj pracy, wykonywanej na podstawie powołania do osobistych świadczeń wojennych ma mieć ustaloną odrębną normę wynagrodzenia.

Normę wynagrodzenia ustala się za jeden dzień świadczenia.

Celem określenia normy wynagrodzenia za osobiste świadczenia robotników niewykwalifikowanych, będą brane za podstawę przeciętne zarobki tego rodzaju robotników, wypłacane przy robotach państwowych lub samorządowych w tej miejscowości lub powiecie, w którym świadczenia są skuteczniane.

Wysokość normy wynagrodzenia innych pracowników ustala się na podstawie przeciętnych zarobków, osiąganych w ich gałęzi pracy, w danej miejscowości, powiecie lub wogóle w kraju.

§ 18. Norma wynagrodzenia za osobiste świadczenie wojenne obejmuje dla osób użytych do osobistych świadczeń wojennych poza miejscem ich utrzymania, również koszt zakwaterowania.

§ 19. Stawki wynagrodzenia dla poszczególnych gałęzi pracy, ustalane w myśl zasad wyrażonych w §§ 17 i 18, określi osobne rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Pracy i Opieki Społecznej (art. 12 ust. 1).

Rozporządzenie to niezależnie od ogłoszenia go w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, będzie również podane do publicznej wiadomości w drodze obwieszczeń rozplakatowanych w miejscu ich zastosowania, oraz w inny sposób w miejscu zastosowania zwyczajowo przyjęty.

§ 20. Powołani do osobistych świadczeń wojennych otrzymują na własne żądanie w warunkach przewidzianych w ust. 2 art. 12 całodzienne utrzymanie dla siebie w naturze w wymiarze przewidzianym dla szeregowych oraz, o ile posługują się własnym inwentarzem pociągowym przy wykonaniu świadczenia także paszę dla tego inwentarza w wymiarze przewidzianym normami żywnościowymi dla zwierząt wojskowych tego samego typu.

O istnieniu warunków przewidzianych w ustępie drugim art. 12 decyduje dowódca (kierownik) tego oddziału (zakładu), na rzecz którego następuje świadczenie.

§ 21. Inwentarz pociągowy powołanych do osobistych świadczeń wojennych korzysta bezpłatnie z tej samej opieki sanitarno-weterynaryjnej i podkownictwa, co wojskowy inwentarz pociągowy.

§ 22. Powołany do osobistych świadczeń wojennych ma prawo do zwrotu rzeczywistych kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca świadczenia i zpowrotem, środkiem masowego przewozu (koleje, statki, tramwaje, omnibusy i t. p.), przyczem w razie użycia kolei należą się koszty przejazdu pociągiem osobowym klasą III, w razie użycia zaś innego środka masowego przejazdu — klasą najniższą.

§ 23. Jeżeli w danej miejscowości brak środka masowego przewozu, powołany do świadczeń ma prawo do zwrotu kosztów przejazdu pojazdem konnym lub mechanicznym, licząc co najwyżej po 30 gr za 1 klm., o ile odległość od miejsca zamieszkania do miejsca świadczenia lub też odwrotnie wynosi więcej niż 2 klm. Wedle tej zasady należy się powołanemu do świadczeń zwrot kosztów przejazdu pojazdem konnym lub mechanicznym również wówczas, gdy władza wojskowa w powołaniu wyraźnie wskazała użycie takiego środka przewozowego.

Jeżeli kilku powołanych do świadczeń korzystało lub mogło korzystać z jednego pojazdu konnego lub mechanicznego, należy przyznać każdemu z powołanych część kosztów na niego przypadających.

§ 24. Powołanym do osobistych świadczeń wojennych należy się również dodatkowe wynagrodzenie za używanie przy wykonywaniu świadczeń, własnych narzędzi, własnych środków przewozowych, lub własnego inwentarza pociągowego.

Wysokość tego dodatkowego wynagrodzenia określa osobne stawki, ustalone w rozporządzeniu

Ministra Spraw Wojskowych, wydanem w porozumieniu z Ministrami: Skarbu oraz Pracy i Opieki Społecznej, dotyczącem określenia stawek wynagrodzenia za osobiste świadczenia wojenne, wedle ustępu pierwszego art. 12.

Ustęp drugi § 19 ma odpowiednie zastosowanie.

§ 25. Ustalenie wysokości i wypłatę wynagrodzenia za osobiste świadczenia wojenne wedle norm wynagrodzenia (§§ 17 i 18), wypłatę kosztów przejazdu (§§ 22 i 23), oraz wypłatę dodatkowego wynagrodzenia (§ 24) uskutecznia ta formacja wojskowa, na rzecz której świadczenia dokonano.

Wypłatę wynagrodzenia za osobiste świadczenie, oraz wypłatę dodatkowego wynagrodzenia, uskutecznia się w gotówce zdołu, z reguły w miejscu wykonania świadczenia — w okresach tygodniowych, a przy świadczeniach, krócej niż tydzień trwających, nie później jak w dniu ukończenia świadczenia.

Zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca świadczenia następuje w dniu pierwszej wypłaty wynagrodzenia za osobiste świadczenie — wypłata kosztów przejazdu zpowrotem (z miejsca świadczenia do miejsca zamieszkania) w dniu ukończenia świadczenia.

§ 26. Jeżeli powołany w czasie wykonywania świadczenia otrzymuje w myśl ustępu drugiego art. 12 utrzymanie w naturze, albo paszę dla własnego inwentarza pociągowego, to w tym wypadku potrąca się powołanemu z wynagrodzenia za osobiste świadczenia wojenne (z normy wynagrodzenia), równowartość dostarczonego mu wyżywienia w naturze względnie dostarczonej w naturze paszy dla inwentarza pociągowego.

Wysokość potrącenia stanowiącego powyższą równowartość, ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Pracy i Opieki Społecznej, dotyczące określenia stawek wynagrodzenia wedle ustępu pierwszego art. 12.

§ 27. Jeżeli formacja wojskowa, mająca uskutecznić wypłatę, nie rozporządza w miejscu wykonania świadczenia potrzebną gotówką, należy powołanemu do świadczeń wydać potwierdzenie uskutecznionego świadczenia.

Potwierdzenie to napisane wyraźnie i bez poprawek, ma zawierać:

- a) stopień wojskowy, imię i nazwisko dowódcy (kierownika) wystawiającego potwierdzenie;
- b) nazwę formacji, na rzecz której uskuteczniło świadczenie;
- c) imię, nazwisko i adres powołanego do świadczenia;
- d) rodzaj, czas trwania i miejsce świadczenia wykonanego przez powołanego;
- e) ogólną kwotę należącego się powołanemu wynagrodzenia;
- f) miejsce oraz oddział (zakład) względnie urząd, w którym wynagrodzenie to ma być wypłacone.

Potwierdzenie ma być podpisane przez dowódcę (kierownika) formacji, oraz opatrzone pieczęcią urzędową formacji.

§ 28. Potwierdzenie skutecznego świadczenia może obejmować większą ilość powołanych do świadczeń, o ile powołani do świadczeń zamieszkują w tej samej miejscowości (potwierdzenie zbiorowe).

W potwierdzeniu zbiorowym należy podać imię i nazwisko każdego z powołanych do świadczeń, oraz wysokość kwoty pieniężnej, należnej każdemu z powołanych, a to niezależnie od danych, przewidzianych dla potwierdzenia w § 27 lit. a), b), d), f).

Potwierdzenie zbiorowe przesyła się do urzędu gminnego, względnie magistratu, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania, względnie pobytu powołanych, który zajmie się podjęciem kwoty, na którą potwierdzenie zbiorowe opiewa i wypłatą należności poszczególnym powołanym.

§ 29. W razie uszkodzenia, zużycia, zniszczenia, lub utraty dostarczonego przez powołanego do osobistych świadczeń wojennych własnego narzędzia, własnego środka przewozowego, lub własnego inwentarza pociągowego, należy zgłosić natychmiast roszczenie o odszkodowanie u dowódcy (kierownika) tego oddziału (zakładu) wojskowego, na którego rzecz świadczenie zostało dokonane.

Dowódca (kierownik) ten w obecności powołanego do świadczeń, spisuje w protokole stopień zużycia, zniszczenia lub uszkodzenia przedmiotu świadczenia, względnie stwierdza w protokole jego utratę, oraz wymienia okoliczności, wśród których one nastąpiły, przy przytoczeniu zarazem tych środków dowodowych, które je stwierdzają.

Protokół ten, którego odpis zaświadczony przez dowódcę (kierownika) należy wydać poszkodowanemu, jest podstawą dla ustalenia wysokości odszkodowania.

§ 30. Odszkodowanie, należące się za uszkodzenie, zużycie, zniszczenie, lub utratę przedmiotu świadczenia, ustala się na podstawie przeciętnych cen szacunkowych przedmiotów świadczeń wedle miejsca zamieszkania powołanego do świadczeń — oraz stopnia ich uszkodzenia, zużycia, zniszczenia, lub utraty, stwierdzonych protokołem dowódcy oddziału wojskowego.

§ 31. Wysokość odszkodowania ustalają powiatowe władze administracji ogólnej, właściwe ze względu na miejsce zamieszkania poszkodowanego. Wypłatę odszkodowania uskuteczniają właściwe kasy skarbowe.

Na obszarze objętym stanem wojennym, wysokość odszkodowania ustalają, oraz wypłatę tegoż uskuteczniają te władze administracji cywilnej lub wojskowej, które wskaże Naczelny Wódz w rozporządzeniu wydanym w myśl ustępu c) art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym.

Do art. 14 i 15.

§ 32. Powołany do osobistych świadczeń wojennych w wypadku zachorowania w związku z pełnieniem obowiązku osobistych świadczeń wojennych korzysta na koszt Państwa z pomocy lekarskiej, środków leczniczych i zakładów leczniczych wojskowych,

a w razie braku tychże, znacznej odległości ich od miejsca świadczenia, lub niemożności transportu ze względu na ciężki stan chorego, — ze szpitali cywilnych.

§ 33. Po ukończeniu leczenia, jeżeli cierpienie, lub też następstwa tegoż nadal istnieją, należy wszcząć postępowanie rewizyjno-lekarskie na tych samych zasadach, jak dla osób wojskowych, w celu ustalenia związku przyczynowego pomiędzy istniejącym cierpieniem a świadczeniem wojennym, oraz celem określenia procentu utraty zdolności zarobkowania.

Po ukończeniu postępowania rewizyjno-lekarskiego co do osób, u których stwierdzono związek przyczynowy cierpienia z ich świadczeniem wojennym, ma zastosowanie ustawa z 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, lub zaginionych bez własnej winy, których śmierć względnie zaginięcie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195).

§ 34. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *A. Prystor*

Minister Sprawiedliwości: *St. Car*

Minister Rolnictwa: *Leon J. Potczyński*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Robót Publicznych: *Matakiewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Boerner*